

=====

"

"

" v e r e n i g i n g "

"

" O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N "

"

" Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag "

"

" Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TH Den Haag t. 684541 "

"

" Secretariaat: TALINGLAAN 21 2566 VN Den Haag t. 634101 "

=====

W E E K B L A D

25e jaargang nr.9

nadruk verboden

17 oktober 1980

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

U weet al, dat wij niet alles weten en ook niet onfeilbaar kunnen zijn, dus nadenken doet u vanzelf. Wat het mogelijk maakt over te gaan naar ons onderwerp dat volgens programma vandaag actueel dient te zijn.

Ik koos deze maal voor :

R E K E N E N

Want rekenen wordt een moeilijke zaak zodra je niet alleen maar met getallen te maken hebt... Wanneer je alleen maar met cijfers te maken hebt, nu ja, dan blijft het getal eenvoudig het getal en verder geen moeite.

Anders wordt het, wanneer je te maken krijgt met mensen, met waarden die in feite veranderlijk kunnen zijn, zoals mensen, productiviteit e.d. Wanneer je dergelijke zaken in cijfers probeert om te zetten en dan de uitkomst normaal te berekenen zit je er bijna altijd naast, wanneer je de berekende werkelijkheid met de feiten vergelijkt.

Maar de mensen gaan graag uit van berekenbaarheid en de mogelijkheid alles te overzien of tenminste te doen alsof. Het gevolg is dat vele staatslieden in deze tijd nog steeds de fout maken in alle gevallen uit te gaan van het standpunt dat $1 + 1$ ook 2 is. Ofschoon gehuwde paren steeds weer aantonen dat bij mensen $1 + 1$ zelfs 25 kan worden.

De moeilijkheid is dat je niet kunt rekenen, niet met mensen altans, zonder tot verkeerde konklusies te komen. Reken je met zeer veel mensen als een eenheid, dan lijkt het, of je een gemiddelde wel kunt berekenen. Maar dan blijken bij enkelen vooral de gevoelens soms zo op te lopen dat daardoor het gehele berekende gemiddelde toch weer mooi in de war wordt gemaakt.

Trouwens, hoe komt men er eigenlijk toe, deze gemiddelden toe te passen op menselijke gedragingen zonder meer? Wanneer je 100 mensen hebt zo weet een ieder wel, dat daaronder ten hoogste 50 personen zijn waarop je werkelijk en zonder voorbehoud kunt rekenen.

Mij zijn vele misvattingen opgevallen die voortkomen uit deze wijze van "rekenen". Zo redeneert men b.v.: om de welvaart te behouden moeten wij de productiviteit verhogen, want hierdoor kunnen wij onze afzet verhogen. Wat aardig klinkt. Maar men dient ook rekening te houden met anderen buiten eigen gemeenschap, die ook een dergelijk product leveren en het feit, dat de kosten de verkoopbaarheid van een product mede bepalen. Zowel ondernemers als werknemers en handel kunnen maar moeilijk aanvaarden dat je de konsument niet onbeperkt kunt blijven afzetten.

Men maakt allerhande berekeningen om aan te tonen, dat hetgeen men voor zich juist acht of wenst mogelijk is, zonder rekening te willen houden met vele menselijke en externe factoren die de uitkomst in wezen op een onberekenbare wijze kunnen en ook zullen beïnvloeden.

De reacties op onverwachte ontwikkelingen laten zelden op zich wachten maar houden zelden rekening met werkelijke feiten. Wanneer het de staat slechter gaat is het logisch dat men redeneert, dat het onderwijs maar een stapje terug moet doen, want dat vergt zoveel.

Ik ben het in principe daarmee wel eens. Maar dan moet je ook de taak van het onderwijs anders zien. Je kunt het onderwijs veel eenvoudiger maken wanneer je in de klassen de plak weer invoert en tot de kinderen zegt: wanneer je eenmaal hebt leren lezen en schrijven moet je voor de rest van je opvoeding zelf maar zorgen. Dat zou een flinke besparing betekenen.

Maar dan vergeet men wel, dat de laatste 30 jaren de ontwikkeling van het onderwijs eerder de tegenovergestelde kant is uitgegaan. Vroeger probeerde men in het onderwijs het kind aan te passen aan de eisen die de maatschappij aan zijn leden minimaal stelde.

Nu echter past men theoretisch het onderwijs optimaal aan het kind aan en bereikt zo maar minimaal datgene, wat door de maatschappij in feite nodig heeft. Je komt dus tot een steeds duurder opzet die een product levert dat door de nu bestaande maatschappij steeds minder aanvaardbaar wordt geacht.

Ook hier is sprake van misrekeningen. Men meende dat je, wanneer je het een ieder zo aangenaam mogelijk maakt, zo te vreden mogelijke kinderen en burgers zou krijgen. In feite worden mensen eerder ontevreden naarmate zij meer mogelijkheden bezitten.

Bezie ik alle soorten opstandige mensen die - mede door het voorgaande - de laatste jaren actief zijn, zo voel ik voor hen en hun denken veel. Maar ik kan mij desondanks niet geheel terug vinden in de wijze, waarop de maatschappij de zo geshapen problemen benadert.

Men zegt b.v. : de man heeft wel iemand dood geslagen, maar hij heeft dit in feite niet zo bedoeld, dus laten wij hem zes maanden geven. Waarop de advocaat uitroept, dat daardoor het gehele gezinsleven van de man in de war zou komen en de rechter besluit, er 5 maanden voorwaardelijk plus de tijd van het voorarrest van te maken. Wat er op neer komt dat de man in kwestie in vrede mag gaan, maar er vijf maanden bijkrijgt, wanneer hij nog een keer iets doet.

Ik kan mij best voorstellen dat er heel wat mensen zijn die menen dat je tegen een dergelijk tarief best nog eens hetzelfde kunt doen - wanneer men daarin heil of pret ziet.

De man zal zeker voor een dergelijk oordeel niet dankbaar zijn. Het enige wat hij er van leert is, dat iemand doden in feite helemaal zo erg niet is. Een misrekening die heel wat gevolgen kan hebben.

Dergelijke misrekeningen ziet men ook in de relaties tussen grote staten. Men kan nu wel denken dat het heel goed en verstandig is wanneer elke staat zich steeds verder bewapent om zo een afschrikking tot stand te brengen die voert tot een politiek evenwicht.

Maar wees nu eens eerlijk: wanneer één persoon onevenwichtig is en toevallig over het juiste deutelje kan beschikken, gaat een dergelijk

wapen de lucht in. En wat dan overblijft is een wereld als een onleefbare puinhoop, alleen als gevolg van een dergelijk evenwicht door afschriking. Want je kunt de menselijke relatie, zelfs van een getest en beproefd mens, nooit geheel en zonder meer vertrouwen en berekenen.

Het zijn van die zaken, waarover men kennelijk niet te veel wil nadenken. Nu ja, vroeger behoefde je daarover ook niet na te denken omdat de mogelijkheden zo beperkt waren, dat onherstelbare gevolgen in feite niet denkbaar waren.

Neem problemen als bodemvergiftiging. Daarover dacht vroeger niemand na. Er was zoveel bodem en wat vergiftiging betreft: je behoefde die immers niet te eten. Dus loosde je naar believen en wat daar dan verder mee gebeurde was niet van belang. Van de bodem werd eenvoudig verlangd, dat zij stevig genoeg bleef om op te leven en verder basta.

Tegenwoordig denkt men daarover anders. Steeds meer mensen worden bang voor hun hachje wanneer zij te weten komen, wat er in de loop der jaren alsoo aan gif onder hun voeten geborgen werd.

Dezenen die dit aangaat benaderen het in feite als een soort natuur-ramp. Maar dat gif is toch geloosd? Het is toch eerst door mensen begraven? Wanneer het niet doenlijk is datgene wat begraven werd door degenen die daar schuldig aan waren te doen opgraven en verwijderen zou ik het voor een staatsman juist vinden om te zeggen:

Vermijd alle hysterie. Laat wat begraven is zoveel mogelijk rusten, zeker wanneer er geen definitieve gevolgen van merkbaar zijn geworden. Want in de meeste gevallen zijn de gevaren die schuilen in dergelijke al bestaande stortingen niet zo groot als de ellende die er uit voortkomt wanneer men alle op gaat graven en "vermietigen". In dit laatste geval maakt men de bodem schoner en de lucht vuiler.

Men houdt kennelijk geen rekening met de mogelijkheid dat hetgeen men nu met de beste bedoelingen doet morgen wel eens geheel andere gevolgen zou kunnen hebben dan men nu vermoedt. Men wil eenvoudig niet begrijpen dat men soms het verleden moet laten rusten en desnoods geheel nieuw dient te beginnen volgens nieuwe normen zonder dat dit ook betekent dat er enige zekerheid bestaat t.a.v. de vermoede of zelfs betekende resultaten.

Neem nu Dodewaard, dat volgens sommigen op de nominatie staat om binnenkort te veranderen in Dodenhuis of iets dergelijks. Men beseft niet, dat het hier gaat om namen, belangen en feiten, die lang niet altijd stroken met hetgeen men berekend heeft.

Dergelijke zaken doen mij denken aan het hoogste huis van Duitsland, dat ergens op de Zugspitze staat. Het heet Münchenerhaus en bevat een meteorologisch instituut plus een bierkelder. Dat laatste kennelijk voor de goede atmosfeer. Maar het heeft met München net zoveel te maken als Dodewaard met welvaart.

Vraag eens aan de betrokkenen, waarom atoomenergie zo nodig is. Hun antwoord is duidelijk genoeg: Wij hebben atoomenergie nodig in de toekomst omdat wij rekenen met een voortdurende groeiende economie. Daarin is een groeiende consumptie van energie niet alleen mogelijk, maar zelfs onvermijdelijk. Men zal er mogelijk zelfs aan toevoegen - wanneer men per ongeluk eerlijker is dan de bazen aangenaam is - dat men reeds zoveel energie nodig heeft voor defensie en industrie dat men anders niet meer zou kunnen voldoen aan de energiebehoefte van de normale burgers en dat daarmee dan vele industrien in grote afzet moeilijkheden zouden komen.

Bovendien zo redeneren sommige meer politiek ingestelde deskundigen, zouden de mensen op gaan spelen, wanneer zij niet meer zouden kunnen autorijden, geen koelkast en t.v. en radio voortdurend in bedrijf zouden kunnen houden enz. enz.

De rekenaars gaan uit van bestaande belangen, voortzetting van bestaande tendenzen en verwaarlozen daarbij het feit, dat atoomcentrales de neiging hebben nog gevaarlijker te zijn voor de omgeving van vele andere industrieën, zodat de mensen zich niet bepaald gerust gevoelen, wanneer dergelijke dingen in hun buurt actief zijn.

Daarbij komt, dat een ieder weet, dat een atoomexplosie niet te voren en tijdig berekend kan worden, zodat wanneer een noodsituatie optreedt van evacuaties e.d. maar zeer beperkt sprake kan zijn terwijl de gevolgen direct of op langere termijn zonder meer dodelijk en verschrikkelijk zijn.

Zeker, een groot deel van het verzet tegen atoomcentrales is mede gevoelsmatig, berust op dit onzichtbare maar zo letale gevaar dat ook elders wel aanwezig is, maar kennelijk niet zozeer beseft wordt. Maar wanneer de kans dat een centrale explodeert ook maar 1 op 1.000.000 is zo weet niemand, wanneer die ene kans uit het millioen op zal treden. Dat kan evengoed morgen zijn als over duizend jaren.

De moeilijkheid voor degenen, die hier beslissingen zouden moeten nemen is wel, dat de mensen aan de ene kant de werkegelvenheid eisen en de energie wensen, maar aan de andere kant de risikos die verbonden blijven met een dergelijke energiewinning niet wensen te nemen.

Daarbij zien zij over het hccfd, dat gaspersleidingen, chemische industrieën, het vervoer van chemische stoffen e.d. even gevaarlijk zijn, zij het dat dergelijke rampen gemeenlijk beperkter zullen blijven. Aan die dingen is men al gewend. Dat aanvaardt men dus bijna als vanzelfsprekend. De berekenaars menen daarom, dat men ook het gevaar van de atoomcentrales e.d. wel zal leren aanvaarden. Want zo hebben de mensen altijd gereageerd. Zij beseffen niet, dat hier niet alleen de rede, maar ook gevoelens en vooral ook onlustgevoelens die in feite een geheel andere oorzaak hebben een uitlaat gaan vinden.

Het doet mij denken aan de wijze, waarop men ten bate van de economie van Nederland een begroting tot stand wil brengen, waarbij tenminste enigszins en tijdelijk de groei van het gemiddelde inkomen in dit land kan worden afgeremd.

In de praktijk komt het er al lang op neer, dat het inkomen van heel veel mensen in dit land al lange tijd veel groter is dan in feite redelijk is gezien de mogelijkheden van dit land en dat men zich heel wat luxe permitteert die men in feite niet meer kan betalen uit het werkelijke volksinkomen.

Zeker, je moet dan die inkomens naar beneden krijgen. Maar is men daarbij eerlijk? Wil iemand eens vertellen, hoeveel rente de staat der nederlanden elk jaar moet opbrengen voor al die milliarden die men geleend heeft?

Is er iemand die eerlijk wil vertellen welke inflatoire tendenzen en dus ook gevolgen voor prijzen en waarde van bezit in baar voortkomt uit de milliarden aan banknoten die men elk jaar bij zou moeten draaien?

Zeker, de heren hebben veel noten op hun zang. Maar is hun handelen en wijze van werken reeel? Wanneer je eerlijk zoudt rekenen niet. Stel dat ik u allen zou gaan zeggen: beste mensen, wij weten dat u allen door uw leven de duisterste van de duistere sferen hebt verdiend - bij wijze van spreken natuurlijk, want dat meen ik werkelijk niet over u.

U zegt dan ja, dat besef ik wel, maar daar voel ik niets voor. Ik wil naar een lichte sfeer toe. Denkt u dan dat er ergens iets of iemand te vinden is die zal zeggen: omdat zoveel mensen in een dergelijke parket verkeren en toch naar het licht willen zullen wij afspreken dat wij voorlopig in de duisternis een ieder een 40 watt lamp geven. En wanneer jullie dan in het duister goed je best doen krijgt je binnenkort al weer een 100 watt lamp?

Dat is eenvoudig kolder? Nu ja, al is een en een twee, bij mensen gaat dit niet altijd op en ook de natuur houdt daarmee geen rekening. Toch zijn er heel wat mensen, die rekenen op genade omdat zij en vele anderen deze nu eenmaal verlangen en wel zonder dat zij hun gedrag of leefwijze werkelijk en ingrijpend veranderen. Nu ja, mensen zijn in wezen a-logisch.

Wat je trouwens duidelijk kunt zien, wanneer je even verder kijkt dan stellingen, theorieën en cijfers: Hoevele mensen geloven iets? Er zijn mensen die geloven in een betere wereld, die op een bepaalde wijze bereikt zal worden. Maar die betere wereld ligt dan altijd wel ver in de toekomst.

Onthoudt dan één ding: een werkelijk betere wereld wordt alleen werkelijk bereikt, wanneer zij ook nu steeds beter begint te worden. Wanneer je er dus nu niets van bemerkt is er kennelijk iets niet in orde met je ideaal, dat stelt dat het over 100 jaren wel zo zal zijn.

Er zijn mensen die steeds weer spreken over de noodzaak, eigen superioriteit te bewijzen. Op zich heb ik daar niets tegen. Maar kun je superioriteit dan bewijzen door anderen te vervolgen of onrecht aan te doen? Ik weet niet of een dergelijke poging je meerderwaardigheid te bewijzen wel aanvaardbaar moet worden geacht en meen dat de konklusies die men op grond van zijn veronderstelde meerwaardigheid steeds weer trekt weinig reeel zijn.

Ik geloof niet, dat een dergelijk gevoel enige logische basis bezit. Wanneer een fransman die zichzelf christen noemt uitroept dat de goede God de gebeden van joden toch niet hoort dan vraag ik mij onwillekeurig af, waar de man de fout in is gegaan.

Dit is feitelijk nog niet zo lang geleden gezegd. Indien het christelijk geloof als een werkelijke waarde moet worden genomen - wat deze mens kennelijk doet - dan zou men moeten redeneren: de joden zijn reeds vanuit een ver verleden het uitverkoren volk. Zij hebben dus een bijzondere relatie met mijn God, een soort extra rode lijn met de baas boven.

Wanneer je in de bijbel gelooft kun je dit dan ook zien, want de Heer heeft dit volk steeds maar weer van profeten voorzien en soms zelfs eten gegeven wanneer zij niets meer hadden. Wat meer is dan huidige godsdiensten en politieke systemen doen, want die geven desnoods veel profeten, maar eten moet je zelf maar verdienen.

Hoe komt de man er toe, een dergelijke uitspraak te doen, die geheel in strijd is met alles wat hij zegt te geloven? Het antwoord is eenvoudig genoeg. Dergelijke onberekenbare uitingen komen voort uit de eveneens op valse gevoelens gebaseerde overtuiging, dat een fransman nu eenmaal meer is dan een jood.

Er is trouwens een andere meneer geweest met snor en lok, die eveneens betoogde, dat bepaalde rassen meer waard zijn dan andere en dat bepaalde mensen binnen die rassen bovendien nog weer meer waard zijn dan hun rassegenoten. Hij bevorderde zelfs een "wetenschappelijk" onderzoek dat uit wees, dat Jezus een Arier geweest moet zijn.

Deze man heeft moeten ontdekken, dat dit niet strookt met de logica en dat door deze foute opzet alle berekeningen die men op deze basis aanstelt eveneens waardeloos en onbetrouwbaar worden.

Hij kon nog zo duidelijk laten antonen, waarom één duitser 10 russen waard moest zijn in de strijd, maar kon niet voorkomen, dat soms het omgekeerde eerder waar scheen te worden.

In deze tijd werkt iedereen met "berekeningen" en het schuiven met getallen schijnt soms wel het voornaamste geworden te zijn dat een mens maar kan doen.

Vakbonden schuiven met getallen en beroepen zich op het aantal van hun leden zonder daarbij te beseffen, dat vele van hun leden eerder denken:

Wat mij betreft kan de Kok opdonderen tenzij hij met de bond mij wat extra's op tafel brengt.

De partijen spreken ook "uit het geweten van het volk". Maar wat is het geweten van het volk dan? Kun je dat tellen? Zoveel hoofden, zoveel verschillende opvattingen over alles waarbij men niet persoonlijk betrokken is.

Men gaat uit van getalsmatige meerderheden. Maar daardoor ontstaan allerhande misvattingen, zowel omtrent de wil van de mensen als omtrent het wezen van de gemeenschap.

Er zijn nogal wat mensen die met een goed geweten spreken over een parlementaire democratie. Gezien de wijze waarop zij dit interpreteren is er echter sprake van een gekozen elitaire diktatuur.

Maar daarvan willen zij dan niets weten. Dat is volgens hen niet waar, ofschoon zij steeds weer beslissingen aan allen opleggen waarmede een meerderheid van het volk het oneens is. Zij blijven er bij dat het democratie is, omdat er toch gestemd wordt, omdat er bij elke beslissing neuzen worden geteld - waarbij mag worden opgemerkt, dat die neuzen gehoorzaam de leiding moeten volgen of opkrassen. Men telt geen neuzen, maar wijs-neuzen. Want al die neuzen wijzen steeds weer de kant uit die voor de partij het beste is. Wat voor het volk het beste zou zijn vergeet men daarover maar liever.

Zeker, de vertegenwoordigers van het volk doen op hun wijze hun best. Maar hun beste is om van een democratie te kunnen spreken eenvoudig niet goed genoeg.

Op welke woorden men natuurlijk zal reageren met een "zo moet je nu niet beginnen. U weet zo goed als wij, dat een werkelijke democratie niet kan bestaan". Iets, wat ik dan volledig met hen eens ben. Maar dan moet je ook niet doen alsof, vindt ik.

Een ware democratie is in feite een samenleving waarin de menigen van de mensen gemeenlijk zozeer met elkander botsen dat er geen enkel voor-schrift komt zodat Gods water over Gods akker loopt. En dat betekent gemeenlijk dat Gods akker vruchtbaar wordt.

Maar zo iets durft men eenvoudig niet aan. Dan zou men voor zich moeten opkomen en zorgen en daaraan willen velen eenvoudigweg niet beginnen.

Je moet leren rekenen. Maar dan wel goed. Dat betekent ; de feiten zijn zoals zij zijn en niet, zoals jij die liever voor wilt stellen. Het gaat Nederland slecht, zo roept men. Maar het laagste inkomen in Nederland is nog altijd tenminste het tienvoudige waarvan gezinnen in vele andere landen moeten leven. En wanneer ik de laatste tijd de tel niet ben kwijt geraakt zijn dat er meer dan 140.

Zeker, in Duitsland kent en ongeveer dezelfde normen, al is de sociale zekerheid daar iets minder. In België is het gemiddelde inkomen en de gemiddelde zekerheid al heel wat minder tenzij men ambtenaar is en een goed pensioen zal kunnen trekken later.

In Frankrijk leeft men gemiddeld een eind onder het Nederlandse peil. In Engeland is het gemiddelde inkomen van de arbeiders iets meer dan de helft van hetgeen men hier normaal vindt en is ook de sociale zorg in bepaalde opzichten wat minder.

Maar neen, ons in Nederland gaat het slecht. En waarom dan wel? Omdat een ieder die wat heeft altijd meer wil hebben en er niet over denkt om werkelijk een stukje af te staan.

Maar dan kun je niet zeggen, dat het Nederland slecht gaat. Je kunt alleen konstateren dat de gemiddelde Nederlander meer wil hebben dan hij in feite verdient. Wat zo is het.

Aan de andere kant is het natuurlijk wel zo dat wanneer alle mensen geheel zouden krijgen wat zij verdienen er een grote omwenteling op elk

gebied plaats zou vinden. Tot in de politiek, de vrije beroepen en de wetenschap toe. Maar ja...

Je zit er nu eenmaal mee en niemand wil de feiten onder ogen zien. Nederland heeft een defensie. Waarvoor is deze bestemd? Om het land te verdedigen tegen wapens, waar in feite geen enkele verdediging op het ogenblik meer mogelijk is? Maar dan is die hele defensie op het ogenblik een farce.

Kennelijk is het noodzakelijk deze farce in stand te houden gezien bondgenootschappelijke verplichtingen om een vijand af te schrikken die, wanneer hij ziet wat er in feite aan de hand is, zich mogelijk doodlacht. En dit laatste is dan het enig mogelijk afdoende wapens waarover de bondgenoten vrijelijk kunnen beschikken.

Iets van defensie afhalen is zo erg niet. Want met minder "defensie" maar een doelmatige training van alle mensen om zich te verdedigen waar en wanneer dit nodig is, inclusief het recht en de training in het gebruik van handwapens kom je heel wat verder. Maar ja, dat levert weer andere moeilijkheden op, want dan wordt de kans kleiner met intimidatie je wil op te leggen aan de gemeenschap, nietwaar.

Er zijn meer van die belachelijke zaken. In een leger kan geen vakbond werkelijk bestaan. Want een leger heeft bovenal discipline nodig. En wanneer je een vakbond toelaat in het leger met enige rechten is de discipline in feite al weg.

Je kunt natuurlijk die vakbond aanvaarden en daarvoor kiezen. Maar dan zul je ook moeten aanvaarden waar het op uitloopt: dat de officieren en de staat uiteindelijk alleen die bevelen aan de soldaten mogen geven waarvoor de vakbond een fiat geeft. Wat een onredelijke situatie wordt die het gehele leger in feite tot een overbodige en lastige luxe maakt.

Er zijn op het ogenblik heel wat mensen die menen dat zij een voorbehoud kunnen en mogen maken, maar niet de konsekwenties daarvan willen aanvaarden.

Politiemensen maken kenbaar, dat zij zich niet wensen te laten inzetten bij een speciale eenheid, wanneer deze ingrijpt bij zaken als de demonstraties rond Dodewaard.

Nu kan ik met die mensen meevoelen en meen ik, dat zij niet geheel ongelijk hebben. Aan de andere kant vraag ik mij af, of zij onder die omstandigheden nog kunnen functioneren als voor de overheid en het volk betrouwbare politiemensen. Zouden zij er dan niet beter aan doen bij een particuliere beveiligings firma in dienst te treden of bij een nachtwacht te gaan werken? Niet die van Rembrandt natuurlijk.

Ik zou stellen dat je, wanneer je een paramilitaire of militaire eenheid hebt, alles daarbij afhankelijk moet zien van de wijze waarop onmiddellijk en zonder bedenken allereerst gegeven bevelen worden opgevolgd. Dat is de aard, de zin en het nut van dergelijke instellingen.

Dat betekent niet, dat men als lid van een dergelijke groep niet zelf mag denken, maar het betekent toch wel dat je, als lid van een dergelijke groep, eerst moet handelen volgens de voorschriften en ten hoogste zelf enige beslissingen kunt nemen over de wijze waarop je een dergelijk voorschrift ten uitvoer legt.

Maar daar rekent men niet mee. Absoluete gehoorzaamheid een eis voor een ieder die tot een dergelijke groep wil behoren en daar de baten van wenst te genieten? Ben je gek?

De mensen van heden kunnen zelfs wanneer het om het behoud van hun leefwijze en rechten gaat niet meer feitelijk denken. Wanneer iemand een misdaad begaat vraagt men zich af, of hij dit wel wilde doen, of hij wel geheel toerekeningsvatbaar was of niet. Ik heb zo even al een voorbeeld hiervan gegeven.

Men acht een feit minder ernstig, want de dader wilde dit in feite

niet of was niet in staat de betekenis van hetgeen hij deed te overzien. Maar de gevolgen dan? Zijn die ook minder omdat iemand niet wist wat hij deed of het niet zo meende?

Je kunt kiezen: je kunt kiezen voor een afname van de mogelijke gevolgen van misdrijven of je kunt kiezen voor de rehabilitatie en de zeer menselijke behandeling van degenen, die misdrijven of misdaden begaan.

M.a.w.: je moet kiezen voor degene die het doet of voor degene die het wordt aangedaan en nogmaals zou kunnen worden aangedaan.

Je kunt niet beiden gelijk blijven helpen. Ergens moet je een norm stellen. Wanneer je probeert de normen zo te stellen dat zij aan beide kanten volledig rechtvaardig zijn kom je tot een niet werkbaar geheel.

Dan ontstaat een situatie waarbij de getallen mogelijk kloppen, maar de menselijke zaken niet. Dan is de kans groot, dat de mensen elkaar klop gaan geven omdat het toch weinig of geen gevolgen zal hebben. En dan maakt de pers er klop op van tot de speciale eenheid ingrijpt die zich dan moet beheersen, en dus klop krijgt. Zelfs wat ik hier beweer klopt als een zwerende vinger.

Denk nu eens even na. Kun je twee dingen tegelijk zijn, twee dingen tegelijk doen en ook goed doen? Dat is voor een enkele mens al erg moeilijk en alleen te doen wanneer hij de medewerking krijgt van anderen die er bij betrokken zijn. In de maatschappij bestaat een dergelijke samenwerking niet in feite. Dan kun je als gemeenschap dus niet twee dingen tegelijk redelijk juist en goed nastreven of twee dingen tegelijk zijn.

Je kunt de kool en de geit niet sparen omdat anders de geit verhongert terwijl de kool verrot, om het eens volks te zeggen. Mensen die dit niet beseffen kunnen ook niet werkelijk goed rekenen en komen tot begrotingen en beslissingen, die een aanfluiting van de werkelijkheid betekenen.

Dan kom je tot politieke en economische maatregelen die in feite strijdig zijn met alle werkelijke ontwikkelingsnoodzaken. Dan kom je tot oplossingen die geen oplossingen zijn, of die nu Dodewaard heten of staats investeringen in nog goed lopende industrieën.

Je kunt de zaak niet zo krijgen dat een ieder te vreden is en je toch bereikt wat je als noodzaak beseft. Neem de EEG, die door een collega van mij werd omschreven als een muis die boterbergen baart.

Of, om de vraag eens anders te stellen: kun je werkelijk en blijvend de wensen van en het inkomen van de boeren, belangrijk als zij mogen zijn, blijven stellen boven de behoeften en belangen van de konsumenten?

En het belang van de producent is een ander dan dat van de verbruiker, die behoefte heeft aan een redelijk goedkoop en goed product dat wordt voortgebracht in een mate, waardoor verbruik en productie op elkaar afgestemd blijven.

Wat zie je in de plaats daarvan? Diepvries boter, te hoge prijzen die kunstmatig worden bepaald, overproductie bij de kundige boer die in inkomen wil meegroeiën met anderen en doffe ellende voor de niet rationeel werkende boeren, die bij een vrije afzetmogelijkheid door de wijze van aanbidding en verkoop er beter aan toe zouden zijn dan zij nu ooit zullen zijn.

Vergeet daarbij niet, dat de boeren zullen blijven klagen omdat zij hun investering niet als inkomen beschouwen, als winst. Zij zullen aan de andere kant zichzelf steeds dieper in de schulden gaan steken om meer overbodige producten te maken. Hun eisen worden dus steeds hoger, de prijzen worden steeds hoger, de zaak loop over steeds meer schijven zodat er uiteindelijk ook steeds minder van hun producten kan worden afgezet op de normale markt.

U kunt over die zaak denken zoals U wilt. Ik stel alleen, dat dit geen

redelijke wijze van rekenen meer is.

Je hebt als mens nu eenmaal niet te maken met politieke wenselijkheden maar met de feiten. Ik kan mij voorstellen dat men in Algiers een regering heegt die beslist, dat aardbevingen onaanvaardbaar zijn voortaan en dus verboden. Alleen zal de aarde zich daarvan niet veel aantrekken.

Andere staten kunnen een motie indienen, waarbij wordt geeist dat de volgende aardbeving in Iran of Irak zal plaatsvinden. Maar ook dit haalt niets uit. Zeker, wanneer je rekent zoals men dit gewoon is, zou dit een juiste en goede oplossing voor vele problemen zijn. Maar zo reageert de natuur nu eenmaal niet en zo handelen ook de gewone mensen niet.

Maar wanneer men beslissingen zou nemen op grond van de feiten alleen zou dit in uw maatschappij zonder meer worden beschouwd als een directe aantasting van een persoonlijk verworven recht, de persoonlijke rechten of de politieke rechten van de betrokkenen.

Denkt u, dat men de aarde zover zou kunnen krijgen, dat zij bij rampen rekening houdt met politieke wenselijkheden? Denkt u dat dank zij dergelijke politieke beslissingen degenen die door dergelijke rampen worden getroffen ook maar iets gelukkiger of ongelukkiger zouden zijn dan zij zich nu bij een dergelijk gebeuren gevoelen?

Nu dan. Reken dan met de feiten. Je kunt een beslissing nemen dat b.v. in uw land een ieder zich in inkomen dient te matigen. Maar meent u dat de mensen dit nemen tenzij men eerst eens zelf een voorbeeld geeft?

Ja, dat doet men niet graag. Dus grijpt men naar anderen die nogal in de kijker lopen, mensen die mogelijk meer verdienen dan een minister b.v., zoals de specialisten.

Dan neemt men een besluit om de groei van inkomen van dergelijke mensen te beknotten of zelfs een teruggang in inkomen af te dwingen. Wat er op neerkomt dat de staat besluit de specialist in zijn inkomen en omzet te castreren.

Wanneer je dit doet, zonder zelf een voorbeeld te geven waardoor een protest in feite onredelijk schijnt moet je je niet verbazen, dat de betrokkenen opeens beginnen hoge tonen te spuwen. Wat trouwens naar ik meen normaal is voor iemand die gecastreerd wordt en verder blijft bestaan dank zij deze ingreep. Eens was de gehele zang in de sixtijnse kapel hierop gebaseerd. Bij de zangers daar gold ook: neem iets weg en de tonen worden onmiddellijk veel hoger.

Wat nodig is is geen groter aantal specialisten of een inkomensbeperking van deze kaste. Wat het beste zou zijn is gewoonweg: meer gewone dokters en beteren geregelde praktijken. Dan hebben de huisartsen meer tijd voor hun patienten en zullen zij minder mensen naar specialisten verwijzen.

Zeker, meer artsen betekent ook hier: gemiddeld kleinere praktijken en dus eengemiddeld iets lager inkomen. Maar er komt een betere zorg voor de patienten, er wordt zeer veel gespaard op de hoge rekeningen van de specialisten die in vele gevallen in feite overbodig worden betrokken bij een geval.

In de ziekenhuizen zullen eveneens de specialisten minder op de voorgrond treden en dit betekent weer dat zeer dure en maar zeer zelden volledig en nuttig gebruikte instrumentaria niet meer behoeven te worden aangeschaft.

Ook de verpleging wordt dan goedkoper. U meent mogelijk dat een ziekenhuis zo duur moet zijn omdat de bedden zo duur zijn en het opmaken tegenwoordig ook goed betaald dient te worden. Zeker, ook een ziekenhuis moet enigermate rendabel zijn. Maar een groot deel van de zeer hoge kosten ligt in instrumenten die slechts zelden nodig zijn, zeer hoge lonen voor de hier werkzame medici en specialisten. Wist u, dat de inwonende assistent van een specialist vaak meer dan 2 ton per jaar aan loon heeft?

Beseft u wel, dat bij een operatie de kosten van de operatiekamer plus reinhouden en zusters e.d. komt op rond 500 tot 1000 gulden, maar dat meer dan dit bedrag wordt geeist door een specialist, vaak voor een ingreep die slechts 30 tot 40 minuten hard werk betekent? Dat ook degene die voor de verdoving zorgt per geval betaald pleegt te worden?

Beseft u, dat vele specialistische instrumenten die zeer kostbaar zijn in feite gemist zouden kunnen worden, ja, dat een niet gebruiken daarvan voor de patient gezonder en beter zou zijn, wanneer degenen die hem moeten onderzoeken en opereren maar meer tijd beschikbaar zouden hebben voor hun taak en de voorbereiding daarvan?

Dit is alleen maar een ontleding van een klein deel van een enkel gebied waardoor uw leven, ook wanneer u alleen verzekerd bent en niet zelf patient, onnodig duur wordt?

Op elk terrein ziet men dat verdienen belangrijker wordt geacht dan al het andere, dat men anderen eenvoudig met de zorgen opscheept en voor de uiteindelijke kosten aan zijn overdreven behoeften en wensen laat opteraaien.

Vlak bij besloot men, kantoren te bouwen in de plaats van bioscopen. Elders bouwt men kantoren op de plaats, waar woningen zouden moeten komeen, alles onder het motto " wat wij bouwen moet rendabel zijn."

Ik ben dit met de bouw ondernemers wel eens. Maar kan rentabiliteit worden uitgedrukt in een hogere huurwaarde wanneer dergelijke gebouwen vele maanden, soms jaren leeg staan? Want het is wel zeker dat reeds nu tegenover een massale nieuwbouw van dergelijke kantoren een nogal grote leegstand staat, die dan weer vaak wordt opgelost door het huren van die ruimten door staat of instantie. Dit, terwijl dezen al een te zwaar apparaat bezitten en dus in feite met de bestaande mogelijkheden best zouden kunnen uitkomen.

Anders gesteld: zou het voor het gehele volk en de ondernemers zelf niet rendabeler zijn wanneer er woningen gebouwd konden worden die onmiddellijk na aflevering bewoond zullen worden en niet langere tijd leeg staan of steeds weer leeg komen te staan.

Mij lijkt dit, zelfs wanneer de huur aan de lage kant is, altijd nog beter dan het investeren in kantoren die langere tijd leeg zullen staan of het opkopen van huizen die je voorlopig alleen afbreekt om te wachten tot je er uiteindelijk met een redelijke kans op sukses weer dure kantoren kunt neerzetten.

Maar zo redeneert men niet. Want ook ondernemers kunnen vaak heel goed met getallen omgaan, maar wanneer het op feiten aankomt rekenen ook ze soms zeer zonderling en proberen ook zij, hun verlangens als feiten te zien.

En U, wanneer u b.v. geestelijk bezig bent, kunt u dan ook nog goed rekenen? Houdt u ook dan nog steeds rekening met de feiten? Is het b.v. volgens u belangrijk dat u alles wat u van buitenaf geleerd wordt innerlijk samenvoegt tot een soort eenheidsproduct, een soort religieus-esoterische eenheidsworst?

Zou het niet veel belangrijker zijn dat u een of twee dingen die in uzelf werkelijk belangrijk zijn eens geheel zoudt doorleven, doordenken en daarmee zoudt werken?

Of vindt u dit een vervelende stelling en meent u dan niet zover te kunnen komen? De vraag is, maar of u werkelijk ver moet komen. Als U probeert op te stijgen op het vliegende tapijt dat anderen u in dit opzicht steeds weer aanbieden kunt u mogelijk inderdaad een klein stukje boven anderen uitstijgen. En wanneer het dan niet meer werkt kunt u het mogelijk nog - wanneer u geluk hebt tenminste - als parachute gebruiken.

Wanneer u echter stukje voor stukje uzelf groter maakt, dan groeit U.

Dan behoeft u niet te zweven. Dan kunt u op de duur steeds meer zien en begrijpen, bereiken ook. En dat is ook mogelijk wanneer je je beperkt tot een of twee dingen, die deel zijn van je eigen wezen.

Er zijn nogal wat mensen die menen, dat zij de wereld moeten bekeren. Op zich heb ik daarop niet veel tegen. Maar wanneer je iemand wilt bekeren dan moet je dit volgens mij niet doen door kritiek te hebben op een ander maar door te bewijzen hoe goed jezelf bent.

Ik graaf nu even naar bijpassende actualiteiten. Daar heb ik er al een: er is op het ogenblik iemand die bezig om sekten door te lichten. Dus niet met een s in het midden maar met een t.

De man doet dit vanuit een eigen standpunt, maar wel wat vreemd door te roepen: kijk, die mensen zijn hysterisch en die mensen zijn gek, zij deugen niet en die anderen zijn voortdurend high.

De man kan het aantonen. Hij laat er zelfs bewegende plaatjes van zien. Maar waarom heeft diezelfde man dan geen plaatjes laten maken van b.v. de een of andere nederlands-hervormde kerk in actie? Vol met mensen tussen geeuwen en hysterie in!

Zo min als hij iets heeft laten horen van de wijze, waarop soms de psalmen tussen de vrome woorden door gebalkt worden op een wijze, die doet vermoeden dat de gelovigen de Here in slaap willen zingen.

Een buitenstaander zou met evenveel recht als deze man doet de bijeenkomsten van bepaalde christelijke groepen kunnen bezoeken en wijzen op de wonderlijke, soms verbeterde, vrome gezichten, de vreemde wijze van zingen en de oger die aan schijnen te tonen dat men niet precies beseft wat men doet of wat er gaande is.

Je kunt alles op die manier wel afbreken. Maar dat ter verdediging van het geloof? Onzin. De man moet eerst maar eens duidelijk maken hoe en waarom het christendom waarvoor hij zich inzet meer waard is dan hetgeen hij toont. Het is weinig zinvol de minderwaardigheid van anderen nadrukkelijk te tonen wanneer men niet bereid is, ook eens de hand in eigen boezem te steken.

Een dergelijke benadering is weinig zinvol, ook rekenkundig. Want al probeer je ook honderdnegatief af te trekken van nul, je houdt altijd nog nul over. De negatieven gaan eerst tellen, wanneer er een positieve waarde tegenover staat. En dan niet alleen maar de een pretentie van gelijk, maar een aangetoond positief.

Wie rekent weet dat, wanneer je een optelt bij nul, je altijd nog een overhoudt. Maar wanneer je een van nul probeert af te trekken blijft het praktische resultaat nul.

Misschien kan de man wel goed rekenen, maar vergeet hij dat je in de praktijk alleen goed met getallen kunt werken wanneer die positief zijn. Ook geestelijk, ook wanneer het gaat om begrotingen.

Want het gaat niet om meer of minder negatieve zaken, maar om iets wat positief is. Het gaat niet om meningen en veronderstellingen of systemen, het gaat om feiten.

Wie in zijn begroting aanneemt, dat er meer belastingen binnen zullen komen dan het vorige jaar is volgens mij onder de huidige omstandigheden getikt. Zo iemand rekent algebraïsch, maar dan met een te voren gefixeerde waarde voor onbekenden, opdat de uitkomst altijd de juiste zal zijn.

Een dergelijke benadering lijkt mij onredelijk. Je kunt natuurlijk zeggen: het vorige jaar hebben wij zoveel aan inkomsten gehad, dus rekenen wij er op dat, gezien de trend, een iets lager of hoger bedrag zal binnenkomen.

Dat is heel iets anders dan stellen dat hebben wij nodig, wij nemen dus aan dat het binnen zal komen en zo niet, dan vorderen wij het wel na. Er zijn nu eenmaal, zoals ook u zult beseffen, maar betrekkelijke weinig zekerheden waarop je zonder enig voorbehoud een uitgaven patroon op kunt

baseren.

Toch doet u geestelijk vaak precies zo als sommige politici plegen te doen. U vertrouwt eenvoudig op een soort ingebouwd planbureau, een ingebouwd ser. Ik weet werkelijk niet, wat een ser eigenlijk is. Het heet wel sociaal economische raad, maar wanneer ik zie hoe het op het ogenblik functioneert lijkt het mij vaak eerder een symptoom van een sociaal economische radeloosheid.

U hebt een dergelijke instantie kennelijk ingebouwd. Of kijkt u soms niet zo nu en dan naar binnen toe om dan te mompelen "wat is wenselijk?"

Dan vraagt u aan uw geweten, wat juist is. Uw geweten zegt dan: je kunt de ene kant op, maar ook de andere. Waarop men onmiddellijk naar een deskundige loopt om te informeren hoe men het beste af kan slaan. Met als gevolg, dat men vaak het beste afslaat.

O je gaat wijfelmoedig te werk en komt niet tot een werkelijk volledig persoonlijke inzet, zodat je niet de intensiteit van beleven ervaart die nodig is om tot geestelijk bewustzijn te komen.

Wat zit u nu allen ademloos te luisteren. Heb ik u al in slaap of nog niet? Nog niet dus. Dat valt dan alweer mee. Ik wil proberen de zaak nogmaals eenvoudig en duidelijk te stellen.

1 heeft alleen betekenis, wanneer 1 ook positief is. Een negatief cijfer is een veronderstelling, die alleen feitelijk iets kan betekenen, wanneer ik t.m. twee positieve eenheden bezig. Anders krijg ik geen uitkomst, waar ik mee kan werken.

Null telt voor mij niet. Nullen zijn er genoeg. Zet er een 1 voor en je hebt ongetwijfeld weer een leider. Zero kan nooit iets bepaalds betekenen. Zero is het beeld van de oneindigheid en omvat alle mogelijkheden zonder dat ook maar één daarvan tot uiting komt.

Wanneer je komt op een punt, waar je geen positieve en feitelijke uitkomst bereikt of bezit moet je rekenen met alle mogelijkheden maar is je eigen vermogen tot beslissen niet aanwezig.

Wanneer je twee waarden optelt moet je er wel voor zorgen, dat beide aantallen een gelijk product, gelijke waarde of betekenis bezitten wil je tot een betrouwbaar eindproduct van je rekenen komen.

Het laatste is onduidelijk? Wel, je kunt nooit cultuur optellen bij subsidie. Doe je het toch, dan ontstaan vele subkulturen die de subsidie en de moeite niet waard zijn, al is het maar omdat zij niet op eigen benen kunnen staan en zo nooit een zelfstandige betekenis kunnen verwerven.

Nogmaals: je kunt nooit zaken bij elkaar optellen tenzij zij gelijk en gelijkwaardig zijn. Dat betekent dat je in wezen in de maatschappij nooit kunt rekenen en zekerheden vinden. In de maatschappij kun je alleen aanvoelen en dan mogelijk aan de hand van berekeningen constateren wat van het aangevoelde volgens jou het belangrijkste zal zijn.

Maar aanvoelen kan niet per computer. Dit kan alleen uitgaan van het besef van de mens.

Het gaat hier niet om het besef van een enkele mens of van een bepaalde groep mensen, maar om de gevoels en besefswaarden van alle mensen, zeker zover dit op al wat je bent of doet betrekking kan hebben.

Wanneer je prekt als christen kun je behoren tot een bepaald deel van deze godsdienst, tot een bepaalde tak of sekte. Maar je zult altijd dan zo moeten preken, dat het voor elke christen begrijpelijk is en niet zonder meer verwerpelijk of dwaas is voor buitenstaanders.

Wanneer je spreekt over morele waarden moet je niet uitgaan van een enkele en zeer bepaalde moraal, maar tenminste uitgaan van alle vormen van moraal die op het ogenblik aanwezig zijn. Dan kun je verder proberen in het kader van de zo besefte totaliteit je eigen voorkeur zodanig

uit te drukken dat zij nog voor een ieder verstaanbaar blijft.

Wanneer je maatregelen eemt is dit schijnbaar een kwestie van risico berekening. In wezen is het echter meer dan dit: Wanneer ik een maatregel neem maak ik daarmee iets feitelijk en werkelijk wat in mij als een denkbeeld of een veronderstelling leeft.

Ik zal mij altijd weer moeten voorhouden dat de reactie op deze uiting niet de mijne is, maar bij een ieder sterk afhankelijk zal zijn van diens eigen mentaliteit en diens eigen innerlijke wijze van leven en denken.

Dan is het denkbaar, dat een niet ingrijpen in bepaalde gevallen wel uiterlijke rust helpt bevorderen maar gelijktijdig bij zeer vele mensen wantrouwen zaait. Men verliest het vertrouwen in het gezag en de vertegenwoordigers daarvan.

Dit, terwijl een direct ingrijpen in vele gevallen ook nadelen heeft, daar een misgreep hier het gezag eveneens onbetrouwbaar of belachelijk zou kunnen maken in de ogen van velen.

Voor de betrokkenen is een dergelijke beslissing moeilijk en voor u is het naar ik meen moeilijk, te begrijpen wat ik zeg. Bezie het dan eens in een voorbeeld:

Wanneer de zender van de grote keizer op kan roepen tot acties die nogal destructief en gewelddadig zijn zonder dat iemand ingrijpt - dit terwijl de plaats van de zender wel degelijk bekend is - zullen vele burgers geen begrip daarvoor hebben, wanneer iemand die op de f.m. band voor omroepje wil spelen wel opeens zijn een en al in beslag genomen ziet worden en wel voor de rechter wordt gedaagd.

De man zelf zal het trouwens ook niet helemaal begrijpen en redeneren: wanneer ik gewoon mijn plaatjes draai wordt ik zonder pardon aangepakt, maar zij mogen wel. En mogelijk zal hij redeneren: dan ga ik ook de mensen maar oproepen tot opstandigheid, want dan blijven zij ook wel van mij en mijn apparatuur af.

In dergelijke gevallen lijkt mij een dergelijke reactie logischer en waarschijnlijker dan een zich zonder meer neerleggen bij de onbegrijpelijke beslissingen van het gezag.

Mensen die zien, hoe men slechts aarzelend ingrijpt tegen geweldplegingen en vandalisme op straat terwijl met alle kracht en macht op demonstranten wordt ingeslagen wanneer het b.v. gaat om atoomcentrales, zij het in Dodewaard of elders, zal ook een verkeerde indruk krijgen en in stilte mompelen: overheid, waar blijven jullie met alle inzet en machtsvertoon wanneer het alleen maar om onze belangen gaat?

Waarom staat er wel meteen een leger klaar om een atoomcentrale in aanleg of in werking te verdedigen, terwijl er nog niet eens een tiende van een agent beschikbaar is om na te gaan waar die fiets is gebleven die zij van mij gegapt hebben of mijn gestolen auto terug te brengen.

Dat is een vorm van rechtsongelijkheid, zo zeggen de mensen dan. En van bovenaf roept men dan, dat men toch het recht en de orde moet handhaven, maar de gewone mensen vragen zich af, over welk recht en over welke orde het in feite gaat. Die van alle mensen, of alleen die van de rijken, degenen die macht en inkomen genoeg hebben.

Heus overheid, u kunt de dingen niet eenvoudig optellen met rijtjes als: wij hebben energie nodig, de atoomcentrale is een grote belegging, wij moeten dit ten koste van alles dan ook verdedigen.

Maar vergeet dan niet, dat u, overheid, hier wel zeer specifieke belangen verdedigt, die met het gewone leven van de gewone mensen niets of weinig uitstaande hebben - of dit vanuit uw standpunt nu wel of niet zo is.

Vergeet niet, dat u in uw beleid en mildheid de gewone mensen meer en meer het slachtoffer doet worden, zodat zij desavonds de straat niet

meer op durven uit angst aangerand of beroofd te worden, dit terwijl zij zien dat groepen die duidelijk misbruik maken van de dulzaamheid van uw beleid extra huizen krijgen toegewezen om samen te komen en extra gelden en begeleiding krijgen.

Besef dat zij dit uiterlijk konstateren terwijl zij gelijktijdig in de praktijk zien, dat de mensen die alleen maar des avonds graag hun hond even uit zouden laten dit niet meer durven doen uit angst door een van die lieve buitenbeentjes aangerand te worden, een klap op de kop te krijgen, beroofd te worden etc. zonder dat er een politieleger op de been wordt gebracht en desnoods legereenheden worden ingezet om hun leven, dat hen nog veel dierbaarder is dan u uw atoomcentrales, te beschermen.

Wanneer dat nog even voortgaat moet de overheid dan ook niet gek opkijken, wanneer de zaken wat wonderlijk gaan verlopen, dat de mensen zelf geweld gaan gebruiken om zich te beschermen tegen hetgeen zij voelen als een directe aantasting van hun leefmilieu, hun veiligheid en gezondheid, hun zekerheden.

Wat een vervelende toestand zou kunnen worden, nietwaar heren? Troost u, overheid. U staat niet geheel alleen met deze moeilijkheid. Het is even zo eenvoudig uit te roepen dat wij, de echte aan Rome getrouwe katholieken allen achter de paus moeten staan. Kompleet met kollekte voor de kosten. Nu ja, wanneer zij dat werkelijk deden zouden zij van mij ook nog iets mogen hebben, want dan bent u ze in holland tenminste eindelijk kwijt.

Maar staan die andere katholieken dan niet achter de paus, zijn dat geen echte christenen en katholieken meer? Geloven zij niet in Jezus, in de Christus, , kennen die niet dezelfde geloofsbelijdenis?

O, zij spreken soms anders dan de "waren" het graag horen en zijn zelfs zo brutaal dat zij soms toe durven geven dat in bepaalde gevallen de kommunisten het gelijk aan hun kant hebben. Maar dat is nu eenmaal zo. Dat is schuld van de omstandigheden en door je "achter de paus te scharen" zul je daaraan niet veel veranderen.

Wanneer je naar de feiten kijkt is het moeilijk je te onttrekken daaraan tot alleen degenen die kunstmatig doof en blind zijn zich nog achter de praktijken van bepaalde prelaten kunnen stellen, nietwaar?

En wat de paus betreft, de goede man kan zijn eigen visie hebben op b.v. het gebruik van de pil, maar hoeveel nadruk heeft die mening wanneer een ieder weet dat hij toch nooit zwanger kan worden?

Indien er, stel het eens even, een vrouwelijke paus zou zijn die ook nog getrouwd was en die zou neen tegen de pil zeggen, dan zou ik zeggen: dat is in ieder geval iemand die weet, waarover zij praat. Of dat mag je dan altans hopen. En heel wat mensen denken in hun hart net zo, ook al zeggen zij dit niet hardop.

Maar wanneer een overjarige vrijgezel die ook nog eens acteur is geweest anaf het gestoelte van zijn onfeilbaarheid de chemische industrie benadeelt door de pil te veroordelen vragen velen met mij zich af of zo iemand nu wel recht van spreken heeft.

Voor mij mag hij overigens doen hoor. Bij ons zijn geen pillen en is er geen last. Toch vraag ik mij af, of niet heel veel mensen in stilte ook denken: jullie maken het je maar gemakkelijk: zelf niet trouwen en dan tegen ons preken over grote gezinnen en vooruit maar jongens want het is de wil van God. Jullie zeggen niet, hoe wij dan nog gelukkig kunnen leven en voldoende kunnen eten - ook al zijn jullie in de staten waar dit mogelijk is geworden natuurlijk voor kinderbijslag.

Weet u overigens wat volgens een vriend van mij kinderbijslag in feite is? Neen? Het is een fokpremie waardoor sommige echtparen van hun liefhebberij nog een broodwinning weten te maken ook.

Begrijp mij nu eens even. Ik zeg niet, dat die omschrijving geheel juist is, maar wil aantonen, dat mensen soms anders denken dan hun leiders schijnen te vermoeden.

Ik zeg niet, dat de paus dom, een gek of zelfs maar een oneerlijk mens zal zijn. Maar ik vraag mij af, hoe hij zijn uitspraken kan doen in het besef, dat zovele mensen er toch heel anders over denken en met heel andere problemen te worstelen hebben dan hijzelf.

DE vraag voor mij is: kun je dit begrijpen? Want herderlijke zorg betekent niet alleen maar de schapen met een kluitje sturen waar je wilt maar houdt vooral in, dat je je kudde kunt begrijpen en ziet, waar het in wezen en feitelijk - niet slechts ideeel - aan scheelt.

Wanneer je kudde niet te eten en te drinken heeft en de enigen die daaraan iets proberen te veranderen toevallig kommunisten zijn, is het dan zo erg, dat je met die kommunisten samenwerkt, dat je mogelijk ook socialist wordt? Dan zorg je voor je kudde en dat doe je zeker niet wanneer je met een dikke buik op erepodiums gaat zitten en de diktators met hun troepen zegent, ja, gods zegen meegeeft wanneer zij er opuit trekken om er voor te zorgen dat zij hun deel krijgen zodat de kudde weer minder te eten heeft.

Het spijt mij. Maar zo is het feitelijk in bepaalde delen van de wereld. En wat hebben wij er aan, wanneer iemand grootse esthetische wijsheden zit uit te spuiten en zit te urmen over de Liefde Gods, de alomvattende kosmos waarin wij eens tijdloos zullen leven, wanneer de mensen zoveel problemen hebben dat zij alleen nog maar dat kleine stukje tijd en ellende kunnen zien, waarmede zij moeten leven.

Je moet niet alleen spreken vanuit en over de eeuwigheid, maar wel degelijk rekeninghouden met het stukje tijd waarin de mensen leven. Je moet niet uitgaan van de oneindigheid wanneer je te maken hebt met mensen die hun bestaan tellen in minuten en uren.

Wat overigens een fout is, die ook bij ons wel wordt gemaakt. Zeker, je kunt eeuwige krachten opwekken, omdat dezen ook in de mens leven. Maar je kunt deze voor de mensen niet vertalen in eindeloosheid, maar alleen in een moment van beleving en een ogenblik van kracht. Dat moet je begrijpen.

Rekenen is levensgevaarlijk wanneer je ongelijkwaardige dingen bij elkaar op wilt tellen. Wanneer je dit al doet, kom je mogelijk tot een zeer algenemen waardering of konklusie, maar daarmede heb je dan nog niets gezegd over de werkelijkheid.

Wat ik probeer vanavond duidelijk te maken is, dat er verkeerd wordt gerekend. Mensen tellen in geld, niet in de feitelikheden van hun leven. Toch is een gulden veel minder waard dan een innig ogenblik van innerlijke vrede of een ogenblik van werkelijke rust. Wie achter de gulden aangaat verliest daardoor bijna altijd zijn werkelijke vrede en zijn werkelijk geluk.

U niet alleen de buitenkant van het leven van anderen. Natuurlijk, u kunt zeggen, dat u een zwaar lot hebt getroffen. Maar er zijn heel wat mensen die een zwaar lot trekken. Kort geleden nog weer iemand: f 100.000

U kunt zeggen dat u het zwaar hebt en dat kan waar zijn. Maar anderen hebben het zeker nog erger. Wanneer je bereid bent om te erkennen dat een ander zwaardere moeilijkheden kan kennen, ook al liggen die op een heel ander terrein dan de jouwe dan blijkt het soms mogelijk elkaar wederkerig te helpen.

Ben je niet bereid dit te doen dan zul je elkaar alleen maar het leven alleen maar zwaarder maken. In a nutshell is dit volgens mij het grote probleem dat op het ogenblik speelt in de wereld.

O, ik weet van Irak en Iran. Maar ja, die zijn in de olie en nu moeten zij het uitvechten.

Toch zijn dit voor heden bijkomstige problemen, ook al lijkt het of zij het einde van de wereld zouden kunnen betekenen. Ik ben van mening dat het er over een paar maanden al weer heel anders voorstaat.

Het is ook hier niet zozeer de vraag: Irak of Iran. Het is eerder een kwestie van mentaliteit. Wanneer je alleen rekent met jezelf dan kun je nooit begrijpen wat er in de ander leeft. En dit betekent dan ook dat je voor jezelf gevaren schept die je niet kunt overzien, dat je problemen voor jezelf veroorzaakt waaraan je je niet kunt ontworstelen en dat je op de duur met al je eenzijdigheid steeds verder zult verzinken in een roel van problemen en onbegrip.

En dat had ik nu alleen maar willen zeggen. Zeker, iedereen en alles heeft een veeg uit de pan gehad. En U? hoe vaak bent u zo bezig met uw visie op de wereld dat u nieteens meer kunt begrijpen dat anderen wel eens heel anders kunnen voelen en denken?

U vaak probeert u vanuit uw waarden het geheel van de wereld onder uw noemer samen te vatten zonder zelfs maar te begrijpen, dat anderen anders zijn en denken dan U? En wanneer je dit niet kunt ben je nog niet zover gevorderd met je bewustwording - ook al kun je op beperkt gebied mogelijk enige vooruitgang boeken.

Pas wanneer je de betrekkelijkheid in ziet van vele waarden en beseft hoe persoonlijk die waarden vaak zijn, hoe elk stratum van leven, elk niveau van te staan zijn eigen problemen kent en heel eigen waarderingen opbrengt kun je misschien gaan begrijpen hoe ondanks alles toch eenheid en samenwerking zal kunnen ontstaan.

Zonder die eenheid en die samenwerking is er geen harmonie. En zonder die harmonie kom je niet tot de innerlijke rust waardoor je ook de hoogste waarden in jezelf kunt beleven.

Heee. Waar blijft u nu mét opmerkingen en kritiek? U wilt toch niet zeggen, dat u mij geheel gelijk geeft? Toch? Ik vindt het schitterend. Maar waarom doet u dan vaak zo heel anders? Nu ja, u doet uw best en ik ga afsluiten:

Ziende naar de grote problemen van deze wereld blijkt mij, dat men steeds weer probeert alles onder één noemer te brengen. Dit is onmogelijk. Je kunt de problemen, denkwijzen, leefwijze en b.v. de anarchistische jongeren in overeenstemming brengen met de gebruiken, denkwijzen en manier van leven van de gezeten burgers. Dat gaat eenvoudig niet.

Je moet begrijpen dat alles eerst aanvaard dient te worden op grond van zijn eigen beeld van waarden en zijn eigen waarderingen - of u die nu terecht acht of onjuist.

Alleen op deze wijze zul je leren begrijpen wat de ander is, wat er in die ander leeft, wat hem beweegt. En alleen dan is het mogelijk met die ander nog tot samenwerking te komen.

In de geest geldt ongeveer hetzelfde. U hebt mogelijk een eigen leermeester of geleide geest en voor mij is dat best. Dat is uw zijde van het contact met de geest. Maar dat wil nog niet zeggen, dat er geen andere kanten bestaan.

Het betekent dat wanneer u uw leidsman of leidsster volgt, u dit doet met hetzelfde recht als een ander zijn eigen leidsman of ster zal volgen. Of het een dan in uiting geestelijk is en het andere mogelijk alleen maar ideeel maakt daarbij geen verschil uit.

Wij zijn er om in onze verscheidenheid eenheid te vinden. Wij zijn er om ondanks alle verschillen die bestaan een harmonie tot stand te brengen. Wij leven uiteindelijk om uit de veelheid van uiting in de kosmos een harmonie te scheppen die zo schoon is, dat zij de schepper van al kan weerspiegelen.

Wat betekent, dat niemand "gelijk" heeft behalve voor zich. Het betekent ook, dat je nooit met anderen kunt rekenen volgens normen en waarden

die je zelf hebt gesteld.

Dat betekent dat je door het aanvaarden van het anders zijn van de ander kunt komen tot het wederkerige begrip waardoor jullie gezamenlijk meer betekent dan volgens een enkele norm ooit denkbaar of bereikbaar zou zijn.

Dat is rekenen. Rekenen met de innerlijke én de uiterlijke werkelijkheid, rekenen met je innerlijke waarden en krachten maar evenzo met die krachten en waarden zoals die zich elders manifesteren.

Dit is de enige weg en waarheid. Politiek is het misschien niet haalbaar - ofschoon ik mij soms afvraag of er ooit iets is dat de moeite waard is en politiek toch haalbaar is. Alleen het iets van een ander halen blijkt politiek steeds weer haalbaar. Vreemd.

Haalbaar of niet, het is waar dat een ieder van ons iets in zich heeft waardoor hij anderen iets meer waard kan maken wanneer hij hen maar in hun eigen rechten laat en hen niet tracht te normeren, te standarisieren.

Het is juist uit de vele verschillen tussen ons en het andere bestaan dat voor ons de werkelijkheid groeit in een steeds vollediger bewustzijn tot een steeds hogere schoonheid.

Och, doe maar verder zoals je altijd al gedaan hebt. Maar probeer één ding te vermijden: Dat je een ander automatisch benadert en inschat volgens je eigen normen. Misschien dat dan deze tijd van schijnbare verwarringen en grote onrust de aanleiding wordt voor een nieuwe gouden eeuw waarin de scheppingsdrang in demens het hem mogelijk maakt vanuit zijn menszijn hogere waarden te scheppen op aarde.

Ik dank U voor uw aandacht. Goeden avond.

(geredigeerd, niet bekort)

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond vrienden.

Tweede deel, Esoterie. Onze moeilijkheid, ook hiermede, is altijd weer dat wij overhoop liggen met de werkelijkheid. Er zijn nu eenmaal twee soorten werkelijkheid voor ons, maar vaak vergeten wij er een van.

U kent het bekende probleem: wat is zwaarder, een pond veren of een pond lood. Wanneer beiden op uw tenen terecht komen zal uw antwoord anders luiden dan wanneer u dit zuiver technisch beziet.

Voor vele problemen in het leven geldt hetzelfde. Wij weten allen dat in elk leven uiteindelijk net zoveel vreugde als verdriet voorkomt. Maar zodra het jezelf betreft vergeet je dit. In je verdriet vergeet je je vreugden en degene die in vreugde leeft vergeet al snel dat er verdriet bestaat en wat dit betekent.

Het is alsof wij een wereld en werkelijkheid proberen op te bouwen waarin wijzelf het middelpunt zijn en waarin alles wat wij zijn en beleven de gehele tijd en zelfs de eeuwigheid beheerst.

De waarheid is, dat ons leven een voortdurend veranderen betekent. U meent mogelijk, dat u nog dezelfde bent gebleven die u 10 jaren geleden waart. Maar is dat werkelijk zo? U hebt nieuwe ervaringen opgedaan, maar bent op vele dingen ook anders gaan reageren, ziet de dingen anders en ook u zelf waardeert u niet meer zoals toen. U verschuift veel waarden.

Maar dan kunt u ook niet meer terecht zeggen dat u nog steeds dezelfde bent. Ook al lijkt dit zo. Wanneer u morgen in onze wereld wakker wordt bent u weer heel anders, leeft en denkt, ziet u anders en toch voelt u uzelf nog steeds als dezelfde ikheid.

Mogelijk zou je dit zo uit mogen drukken: de ziel spreekt tot de geest de geest hoort het niet, omdat zij te intens slechts eigen roem ziet.

Wij kijken naar de droom en luisteren niet naar de werkelijkheid. Alleen esoterie is niets anders dan een poging om toch iets van die werkelijkheid te horen en te beleven. De moeilijkheid daarbij is steeds weer dat wij ook bij dit zoeken van onze droom geen afstand kunnen doen.

De innerlijke wereld is één, maar wij leven in een wereld van tegenstellingen en die kunnen wij nu eenmaal nog niet beleven als een eenheid. De werkelijkheid is een harmonie, maar wij horen toevallig nog alleen wat partijtjes van degenen die vlakbij zitten en dat klinkt wat a-tonaal.

Wij zijn kleine stukjes vreemd gevormd glas binnen het glas in lood raam van de schepping maar zien alleen alles rond ons en niet het geheel zodat wij veronderstellen dat alles wat rond ons staat met ons wezen vloekt. Wij zien de werkelijke feiten niet, maar alleen onze versie daarvan.

Daardoor juist is het voor ons zo moeilijk door te dringen tot het esoterische ware ik en afstand te nemen van alles wat wij menen te zijn of dromen te kunnen worden - slechts ziende naar datgene wat in ons waarheid is, het blijvende.

Ons leven is gebaseerd op de verandering, ons gaan door werelden en sferen, inkarnerende en herinkarnerende. toch is dit alles alleen maar een zoeken naar de waarheid die wij zijn.

Maar wanneer wij dit ware ik eenmaal herkennen is ons bestaan ten einde. Alle zijn zoals wij het nu zien heeft zijn betekenis verloren, belangrigheden verdwijnen, negatief en positief, datgene wat lange tijd kleur gaf aan onze werelden van de geest, lost zich op in het niet. Wij voelen soms iets van de werkelijkheid aan en vluchten dan omdat wij bang zijn onszelf te verliezen.

Ook de esotericus is bang zich te verliezen en vreest ergens het ogenblik van mystieke eenheid waaruit je niet meer terugkeert. Hij vreest voor het beleven van die totaliteit waarin geen plaats meer is voor jezelf. je bereikingen en je rang.

Ik denk dat hier een van de grootste problemen ligt die voor de mens en vaak ook voor de geest bestaan wanneer men zich bezig gaat houden met de esoterie, het zoeken naar de werkelijke kern. Zoeken is nu eenmaal toch anders dan vinden. Zoeken is voor ons normaal, beweging, verandering. Maar vinden is konsolidatie, onveranderlijkheid, het eenmaalzijnde. En dit omvat zoveel, dat wij er geen raad mee weten.

Regels zijn gemeenlijk niets anders dan aanduidingen van mogelijke verandering. Toch wil ik enkele punten geven: In zelfaanvaarding scheppen wij de mogelijkheid voor onze geest te luisteren naar de taal van onze ziel. Zoek overal het licht. Licht is een beeld, een voorstelling en kracht, een klein deel van de werkelijkheid. Maar verbonden hiermede kunen wij vaak aanvaarden wat zonder dit ons niet aanvaardbaar of draaglijk schijnt.

Leef per ogenblik. Door steeds het heden te beleven worden wij niet gekonfronteerd met veranderingen die voor ons conflicten betekenen. Door het heden zonder kritiek of overweging te nemen zoals het is zullen wij alle belevingen en erkenningen die voor ons bereiken van belang zijn ook zonder meer en geheel in ons opnemen. Dit brengt ons dicht bij de werkelijkheid die wij zijn.

Zoek naar waarheid waar je wilt, maar onthoudt dat waarheid voor ons alleen datgene kan zijn, waarop wij wezenlijk kunnen antwoorden en niet alleen met gevoel of verstand, maar met het gehele wezen. Zodra het gevoel je zegt en de rede neen of omgekeerd hebt u geen juiste weg gekozen.

En hiermede neem ik afscheid van U. Goeden avond.

(bekort)

d.d. 17 oktober 1980